

ЗАТВЕРДЖУЮ

**В.о. президента Науково-дослідного
інституту публічного права
д.ю.н, професор**

С.О. Короєд
2024 р.

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Науково-дослідного інституту публічного права 8 грудня 2020 року (протокол № 14)

ВИТЯГ

із протоколу спільного засідання відділів актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики, науково-правових експертиз та законопроектних робіт, проблем публічного права, організаційного забезпечення наукових проектів і міжнародної діяльності Науково-дослідного інституту публічного права від «15» липня 2024 року.

Присутні 11 осіб:

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права – *головуючий на засіданні*;

Короєд Сергій Олександрович – доктор юридичних наук, професор, в.о. президента Науково-дослідного інституту публічного права;

Гаруст Юрій Віталійович – доктор юридичних наук, професор, заступник президента з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Боровик Андрій Володимирович – кандидат юридичних наук, доцент, віце-президент з наукової роботи Науково-дослідного інституту публічного права;

Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права – *науковий керівник*;

Куркова Ксенія Миколаївна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Ріпенко Артем Ігорович – доктор юридичних наук, завідувач відділу актуальних питань філософії права та юридичної лінгвістики Науково-дослідного інституту публічного права;

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права;

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права;

Шкарупа Костянтин Вікторович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права.

Запрошені:

Вітрук Володимир Олегович – здобувач ступеня доктора філософії.

Порядок денний:

Публічна презентація здобувачем Вітруком Володимиром Олеговичем на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 Право та її обговорення з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів.

Науковий керівник – **Сорока Лариса Володимирівна** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права.

Головуючий по цьому питанню – **Овчарук Сергій Станіславович** – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права.

Слухали:

Здобувача наукового ступеня доктора філософії Вітрука В.О. про результати дисертаційного дослідження. В своїй доповіді він обґрунтував актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначив мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрив структуру роботи та основні її положення, показав їх новизну, теоретичне та практичне значення. Здобувач наголосив на таких аспектах свого дослідження.

Зміни, що відбуваються у системі судочинства в Україні, висувають нові вимоги до суддівського корпусу та вимагають підвищення рівня їх професійної компетентності. Відсутність чіткого регулювання питання професійного розвитку працівників судових органів потребує детального та

комплексного аналізу фундаментальних основ процесу підвищення їхнього рівня професійної грамотності, трудової дисципліни та морально-етичного розвитку.

Опрацювання ключових категорій, які окреслюють теоретичні та практичні аспекти професійного зростання суддів та працівників апарату суду, дозволять чітко визначити ключові риси становлення фахової майстерності служителів Феміди, розкрити наукові підходи до розуміння процедури підготовки працівників суду до високопродуктивної діяльності. Розвиток незалежного та професійного судочинства, ефективне функціонування судової системи загалом напряду залежить від підтримання свого високого кваліфікаційного рівня працівниками суду, постійного професійного навчання та зростання. За допомогою чіткого розуміння особливостей професійного розвитку представників судових органів можливо підвищити стандарти підготовки кадрів судової системи та рівень довіри до судової гілки влади. З'ясування поняття та сутності розвитку працівників суду матиме теоретичне та практичне значення, оскільки дозволить розкрити нові грані розуміння дефініції професійного розвитку працівників суду, визначити характерні особливості зростання майстерності суддівського корпусу в умовах реформування судової системи.

Формування інституту професійного розвитку працівників судових органів відбувається під впливом соціальних, політичних, правових та економічних чинників. Відповідно, потребує дослідження генезис професійного розвитку працівників судових органів, що висвітлить сутність та походження сучасних уявлень про компетентність, поєднання наукових знань та етичної поведінки. На сьогодні, існує проблема низької дієвості запроваджених реформ, у тому числі через спротив з боку суддівського корпусу.

Метою наукової дисертаційної роботи є формулювання обґрунтованих теоретико-практичних пропозицій та рекомендацій щодо вирішення проблем правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів.

Для досягнення поставленої мети у дисертаційній роботі передбачено виконання таких *завдань*: надати наукову інтерпретацію професійного розвитку працівників судових органів; охарактеризувати ознаки професійного розвитку працівників судових органів; визначити етапізацію професійного розвитку працівників судових органів; дослідити особливості працевлаштування працівників судових органів; з'ясувати види етапів професійного розвитку працівників судових органів; розкрити специфіку стадій професійного розвитку працівників судових органів; конкретизувати проблеми, недоліки та прогалини правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів; виділити тенденції подальшого розвитку професійного розвитку працівників судових органів; виокремити напрями запозичення позитивного зарубіжного досвіду професійного розвитку працівників судових органів.

Об'єктом дослідження є система суспільних відносин у сфері

професійного розвитку працівників.

Предметом дослідження є правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дана дисертаційна робота є першою спробою системно, комплексно та всеоб'ємно з використанням сучасних методів наукового пізнання, з урахуванням новітніх досягнень науки трудового права здійснити розробку аргументованих та обґрунтованих теоретико-практичних рекомендацій та конкретних пропозицій щодо удосконалення правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні. У результаті проведеної наукової роботи сформульовано нові наукові положення та висновки, які запропоновані особисто здобувачем. Основними з них є наступні:

уперше:

– встановлено, що професійний розвиток працівників судових органів – це гарантований державою свідомий, комплексний цілеспрямований процес опанування ключових професійних звичок та правил поведінки в сфері організації та здійснення судочинства, який дозволяє, забезпечити якісне, кваліфіковане виконання поставлених завдань та розвинути високі моральні та ділові якості, сформувати високопрофесійний штат працівників судових органів відповідно до потреб демократичного розвитку судової гілки влади в Україні;

– сформульовано перелік проблем правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів: 1) спірність окремих критеріїв кваліфікаційного оцінювання судді, яке здійснюється для його професійного розвитку: оцінювання загальної кількості скасованих судових рішень, в той час, як до уваги передусім мають братись такі скасовані рішення, підставою для скасування яких стало істотне порушення суддею норм процесуального права чи інше грубе порушення закону, що спричинило істотні негативні наслідки для сторін спору та для правосуддя загалом (наприклад, якщо суддя не зазначив у рішенні мотиви прийняття чи відхилення аргументів сторін щодо суті спору, або якщо ним умисно вчинено порушення прав людини і основоположних свобод чи внаслідок грубої недбалості); оцінювання відповідності судді етичним стандартам в умовах, коли Кодексом суддівської етики є нормативно-правовим актом, який встановлює стандарт суддівської поведінки, але при цьому недодержання цього стандарту не може розцінюватись, як професійна непридатність судді; загальна кількість скарг на суддю не може бути показником, який свідчить про компетентність судді, та може враховуватись для його професійного розвитку; 2) відсутність в змісті Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII норм, присвячених регулюванню професійного розвитку інших працівників судових органів (передусім, працівників апарату суду);

– запропоновано доповнити статтю 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII новими частинами 12-15: «[...]

12. Просування працівника апарату суду по службі здійснюється з урахуванням професійної компетентності шляхом зайняття вищої посади за результатами конкурсу відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. 13. Результати службової діяльності працівників апарату суду щороку підлягають оцінюванню для визначення якості виконання поставлених завдань, а також з метою прийняття рішення щодо преміювання, планування їхньої кар'єри. Оцінювання результатів службової діяльності працівників апарату суду здійснюється відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. 14. Стаж роботи працівників апарату суду обчислюється відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. 15. Керівник апарату суду створює умови для підвищення рівня професійної компетентності працівників апарату суду шляхом професійного навчання, яке проводиться постійно. Професійне навчання працівників апарату суду проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, через систему підготовки працівників апарату суду чи підвищення рівня їхньої кваліфікації у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України»;

– для вирішення проблеми спірності кількості скасованих судових рішень та підстав їх скасування, як критерію кваліфікаційного оцінювання судді, яке здійснюється для його професійного розвитку, а саме запропоновано внести зміни до підпункту «б» пункту 9 частини 4 статті 85 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII, та сформулювати його змісту у наступному вигляді: «[...] 4. Суддівське досьє має містити: [...] 9) інформацію про ефективність здійснення судочинства суддею, зокрема: б) кількість скасованих судових рішень, підставою для скасування яких стало істотне порушення суддею норм процесуального права, незазначення мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору, умисне або внаслідок грубої недбалості допущення суддею порушення прав людини і основоположних свобод або інше грубе порушення закону, що призвело до істотних негативних наслідків [...]»;

удосконалено:

– підхід до оптимізації правового регулювання професійного розвитку помічників суддів, а саме запропоновано доповнити статтю 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII новою частиною 5: «[...] 5. Помічники суддів підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Керівник апарату суду створює умови для підвищення рівня професійної компетентності помічників суддів помічників суддів апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів

України [...]»;

– характеристику стадії втрати професійних навичок у процесі професійного розвитку працівників судових органів, яким властиві саме такі особливості: 1) настання стадії втрати професійних навичок обумовлено об'єктивними та суб'єктивними чинниками; 2) стадія втрати професійних навичок працівниками судових органів є невідворотною; 3) завданням держави під час дії стадії втрати професійних навичок працівниками судових органів є запобігання та мінімізація соціальних ризиків;

– характеристику ознак професійного розвитку працівників суду, до яких віднесено наступні: 1) фахові ознаки орієнтовані на розвиток кваліфікації суддів, та досягнення професіоналізму щодо виконання службових завдань; 2) морально-етичні ознаки професійного розвитку; 3) мотиваційні ознаки професійного розвитку;

– пропозицію щодо доповнення статті 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII новою частиною 5: «[...] 5. Помічники суддів підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Керівник апарату суду створює умови для підвищення рівня професійної компетентності помічників суддів помічників суддів апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...]»;

дістали подальшого розвитку:

– запропоновано пункт 10 Положення про помічника судді доповнити абзацом 2: «[...] Помічники суддів, із якими укладено трудові відносини, підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...]»;

– запропоновано доповнити статтю 159 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII частиною 6: «[...] 6. Судові розпорядники підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Умови для підвищення кваліфікації судових розпорядників створює Державна судова адміністрація України. Підвищення кваліфікації судових розпорядників здійснюється у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...]»;

– запропоновано доповнити Типове положення про апарат суду новим пунктом 38: «[...] 38. Просування по службі, оцінювання результатів службової діяльності, обчислення стажу роботи та професійне навчання працівників апарату суду, призначених на посади державної служби регулюється нормами Закону України «Про державну службу» з

урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;

– обґрунтовано необхідність внесення змін до пункту 3 частини 1 статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII: «1. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав: [...] 3) допущення суддею поведінки, яка порушує правила, зазначені в статті 58 цього Закону [...]»;

– деталізація напрямів оптимізації правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів, зокрема з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду, серед яких названо наступні: 1) удосконалення правового регулювання кваліфікаційного оцінювання судді, яке здійснюється для його професійного розвитку; 2) удосконалення правового регулювання професійного розвитку інших працівників судових органів: а) правового регулювання професійного розвитку працівників апарату суду; б) правового регулювання професійного розвитку помічників суддів; в) правового регулювання професійного розвитку судових розпорядників.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що положення, отримані в результаті проведеного в дисертації дослідження, можуть бути використані у: *науково-дослідній роботі* – при подальшому опрацюванні правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); *правотворчості* – при вдосконаленні Кодексу законів про працю, Кодексу суддівської етики, Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Закону України «Про державну службу», Положення про помічника судді, а також інших норм чинного законодавства у сфері правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні; *правозастосуванні* – у процесі здійснення та проходження професійного розвитку працівників судових органів; *освітньому процесі* – під час вивчення навчальних дисциплін «Трудове право» та «Теорія держави і права», у процесі підготовки робочих програм і планів, написання підручників, навчальних посібників, курсів лекцій, а також у науково-дослідницькій роботі студентів, слухачів і курсантів.

Після закінченні доповіді здобувачу присутніми були поставлені такі **питання:**

Запитання Куркової К.М.: Що ви розумієте під професійним розвитком працівників судових органів?

Вітрук В.О.: Дякую за запитання. Професійний розвиток працівників судових органів – це гарантований державою свідомий, комплексний цілеспрямований процес опанування ключових професійних звичок та правил поведінки в сфері організації та здійснення судочинства, який дозволяє, забезпечити якісне, кваліфіковане виконання поставлених завдань та розвинути високі моральні та ділові якості, сформувати високопрофесійний

штат працівників судових органів відповідно до потреб демократичного розвитку судової гілки влади в Україні.

Запитання Корєса С.О.: З яких стадій складається процес професійного розвитку працівників судових органів?

Вітрук В.О.: Дякую за запитання. Встановлено, що процес професійного розвитку працівників судових органів складається із таких стадій: усвідомлення потреби та оволодіння базовими навиками для роботи у судових органах, як стадія професійного розвитку працівників судових органів; підготовка до зайняття посади в судових органах, як стадія професійного розвитку працівників судових органів; практичний самостійний розвиток працівників судових органів, як стадія професійного розвитку працівників судових органів; спеціалізоване підвищення кваліфікації, як стадія професійного розвитку працівників судових органів; втрата професійних навичок, як стадія професійного розвитку працівників судових органів.

Запитання Боровика А.В.: Які особливості стадії самостійного практичного професійного розвитку працівниками судових органів?

Вітрук В.О.: Дякую за запитання. Досліджено, що для стадії самостійного практичного професійного розвитку працівниками судових органів характерними є такі особливості: стадія самостійного практичного професійного розвитку працівників судових органів є безперервною протягом усього часу перебування на посаді; втілення досліджуваної стадії вимагає від працівників судових органів самодисципліни; наслідком завершення даної стадії є втрата професійної компетенції та настання соціальних ризиків.

Запитання Гаруста Ю.В.: Які на сьогодні на ваш погляд є основні проблеми правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів?

Вітрук В.О.: Дякую за запитання. Слід виділити такі проблеми правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів: 1) спірність окремих критеріїв кваліфікаційного оцінювання судді, яке здійснюється для його професійного розвитку: оцінювання загальної кількості скасованих судових рішень, в той час, як до уваги передусім мають братись такі скасовані рішення, підставою для скасування яких стало істотне порушення суддею норм процесуального права чи інше грубе порушення закону, що спричинило істотні негативні наслідки для сторін спору та для правосуддя загалом (наприклад, якщо суддя не зазначив у рішенні мотиви прийняття чи відхилення аргументів сторін щодо суті спору, або якщо ним умисно вчинено порушення прав людини і основоположних свобод чи внаслідок грубої недбалості); оцінювання відповідності судді етичним стандартам в умовах, коли Кодексом суддівської етики є нормативно-правовим актом, який встановлює стандарт суддівської поведінки, але при цьому недодержання цього стандарту не може розцінюватись, як професійна непридатність судді; загальна кількість скарг на суддю не може бути

показником, який свідчить про компетентність судді, та може враховуватись для його професійного розвитку; 2) відсутність в змісті Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII норм, присвячених регулюванню професійного розвитку інших працівників судових органів (передусім, працівників апарату суду);

У подальшому обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь присутні члени спільного засідання.

Науковий керівник – Сорока Лариса Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу аспірантури Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що підготовлена Вітруком Володимиром Олеговичем дисертація на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні», подана на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є результатом кропіткої науково-теоретичної діяльності. Під час роботи над дисертацією Володимир Олегович проявив себе як наполегливий дослідник, який вмiло використовує методи наукового-пізнання, поєднує теоретичні пошуки з практичними навичками.

У межах роботи над дисертацією здобувачем підготовлено одноосiбно вісім наукових праць, серед яких п'ять статей, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також у три тези доповідей на науково-практичних конференціях. Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Володимиром Олеговичем у повному обсязі.

План дослідження дозволив охопити всі ключові питання теми і досить повно та змістовно висвітлити їх. Цьому сприяло загалом правильне визначення мети, завдань, об'єкту і предмету дослідження, застосування необхідного наукового інструментарію. Окрім того, обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій дисертації забезпечується активним використанням в роботі значного обсягу наукових праць вітчизняних та зарубіжних вчених, а також ґрунтовним аналізом широкого кола нормативно-правових джерел національного законодавства у досліджуваній сфері.

Наукове дослідження Володимира Олеговича будується на системному підході до предмета дослідження, характеризується належним рівнем наукових узагальнень, що надало можливість розкрити тему у повному обсязі, запропонувати новий та удосконалити понятійний апарат, сформулювати відповідні науково-практичні рекомендації. Звертає на себе увагу також намагання дисертанта працювати на різних рівнях наукового дослідження – від фундаментального до науково-прикладного.

Індивідуальний план наукової роботи та навчальний план виконано Володимиром Олеговичем у повному обсязі.

Загалом дисертація відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора

філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Вітрук В.О. заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Вважаю, що дисертаційну роботу можна представити до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Далі надано слово *рецензентам роботи*.

Курило Інна Володимирівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначила, що актуальність дисертаційної роботи Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні» не викликає сумнівів.

Належний рівень вірогідності наукової обґрунтованості результатів виконаного дослідження забезпечено використанням значного обсягу узагальнених теоретичних матеріалів та відповідних наукових методів. Новизна підходів до вирішення ряду проблем, аргументованість в основних висновках відрізняють дослідження дисертанта.

При підготовці дисертаційного дослідження автором використана вагома бібліографічна база, вивчені чисельні джерела та акти законодавства, що знаходяться в безпосередньому зв'язку з предметом дослідження.

Структура дисертаційного дослідження є логічною, продуманою, зміст роботи відображає вузлові аспекти проблеми, що дозволило висвітлити їх глибоко і всебічно. Концептуально робота вибудована достатньо кваліфіковано, послідовність витримана від початку і до кінця.

Уважне ознайомлення зі змістом дисертації, методологічною базою дослідження, його висновками, дозволяє стверджувати, що автор наукового дослідження Вітрук Володимир Олегович з поставленим завданням успішно впорався. Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі і така робота може бути рекомендована спеціалізованій вченій раді до захисту.

Загалом дисертаційну роботу Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні» слід визнати завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою.

Дисертація відповідає спеціальності 081 «Право», Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, та може бути подана до розгляду та захисту у разовій

спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Козін Сергій Миколайович – доктор юридичних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу науково-правових експертиз та законопроектних робіт Науково-дослідного інституту публічного права, як *рецензент роботи* відзначив, що дисертаційне дослідження, без сумніву, є актуальним на даному етапі розвитку нашої держави.

Дисертація вирізняється послідовним викладом матеріалу, глибиною сформульованих думок, що свідчить про достатній рівень та наукову спроможність здобувача. Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння здобувачем методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Структура дисертаційного дослідження є логічною, продуманою, зміст роботи відображає вузлові аспекти проблеми, що дозволило висвітлити їх глибоко і всебічно. Концептуальною робота вибудована достатньо кваліфіковано, послідовність витримана від початку і до кінця. Основні результати досліджень автора достатньою мірою обґрунтовані. Їх наукова достовірність не викликає сумнівів, оскільки вони отримані в результаті аналітичної роботи. Позитивним моментом роботи є вміння автора обґрунтовувати власну думку, проводити наукову дискусію із вченими, послідовно, логічно та системно викладати матеріал.

Загалом дисертація відповідає спеціальності 081 «Право» та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В *обговоренні* дисертаційного дослідження взяли участь:

Луценко-Миськів Леся Ігорівна – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник Науково-дослідного інституту публічного права зазначила, що дисертація Вітрука В.О. загалом справила позитивне враження.

Здобувачем на підставі проведеного дослідження розроблено ряд обґрунтованих теоретико-практичних пропозицій та рекомендацій щодо вирішення проблем правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів.

Чітко та послідовно сформульовані мета та завдання дисертаційного дослідження. Їх постановка та обґрунтованість дозволяють розкрити основний

зміст теми. Об'єкт і предмет дисертаційного дослідження дозволяють всебічно проаналізувати поставлену проблематику, розкрити основний зміст теми.

Аналіз результатів проведеного дисертаційного дослідження дає змогу стверджувати, що на захист винесено результати наукового пошуку, що мають концептуально новий підхід до питань, які були визначені в роботі. А тому дисертаційна робота Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні» заслуговує на рекомендацію до захисту.

Овчарук Сергій Станіславович – доктор юридичних наук, професор, завідувач відділу Науково-дослідного інституту публічного права зазначив, що актуальність дисертації, яка розглядається, очевидна. У цьому зв'язку слід вказати, що проведене здобувачем дослідження вирізняється достатнім ступенем новизни. Положення та висновки дисертації є новими, науково обґрунтованими та достовірними.

Зміст роботи, перелік наукових публікацій доводить наукову зрілість, володіння методикою дослідницької роботи, умінням узагальнювати досягнуте в науці і на основі досягнутого самостійно формулювати гіпотези, положення, висновки, які мають концептуальний характер та є основою для подальших наукових пошуків у цьому напрямку.

Дисертація Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні» відповідає встановленим вимогам та може бути рекомендована для захисту в спеціалізованій вченій раді.

Вітрук В.О. висловив виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприяли вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції його подальших науково-дослідних планів.

Присутні на засіданні одноголосно запропонували визнати дисертацію Вітрука В.О. завершеною теоретично та практично-значимою науковою роботою, що містить висновки, які сприяють вирішенню нагальної наукової проблеми та є суттєвим внеском у розвиток юридичної науки, і яка може бути рекомендована до захисту у спеціалізованій вченій раді. Запропоновано схвалити такий висновок:

ВИСНОВОК

щодо дисертації Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні» на здобуття ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право»

Актуальність теми дисертаційного дослідження обумовлена тим, що зміни, що відбуваються у системі судочинства в Україні, висувають нові вимоги до суддівського корпусу та вимагають підвищення рівня їх

професійної компетентності. Відсутність чіткого регулювання питання професійного розвитку працівників судових органів потребує детального та комплексного аналізу фундаментальних основ процесу підвищення їхнього рівня професійної грамотності, трудової дисципліни та морально-етичного розвитку.

Опрацювання ключових категорій, які окреслюють теоретичні та практичні аспекти професійного зростання суддів та працівників апарату суду, дозволять чітко визначити ключові риси становлення фахової майстерності служителів Феміди, розкрити наукові підходи до розуміння процедури підготовки працівників суду до високопродуктивної діяльності. Розвиток незалежного та професійного судочинства, ефективне функціонування судової системи загалом напряду залежить від підтримання свого високого кваліфікаційного рівня працівниками суду, постійного професійного навчання та зростання. За допомогою чіткого розуміння особливостей професійного розвитку представників судових органів можливо підвищити стандарти підготовки кадрів судової системи та рівень довіри до судової гілки влади. З'ясування поняття та сутності розвитку працівників суду матиме теоретичне та практичне значення, оскільки дозволить розкрити нові грані розуміння дефініції професійного розвитку працівників суду, визначити характерні особливості зростання майстерності суддівського корпусу в умовах реформування судової системи.

Формування інституту професійного розвитку працівників судових органів відбувається під впливом соціальних, політичних, правових та економічних чинників. Відповідно, потребує дослідження генезис професійного розвитку працівників судових органів, що висвітлить сутність та походження сучасних уявлень про компетентність, поєднання наукових знань та етичної поведінки. На сьогодні, існує проблема низької дієвості запроваджених реформ, у тому числі через спротив з боку суддівського корпусу.

Наукове завдання, за розв'язання якого здобувач заслуговує присудження наукового ступеня полягає в тому, щоб на основі аналізу теоретичних розробок, положень галузевого законодавства, узагальнення правозастосовної практики, відповідного вітчизняного та зарубіжного досвіду сформулювати обґрунтовані теоретико-практичні пропозиції та рекомендації щодо вирішення проблем правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів

На основі проведеного дослідження сформовано ряд нових наукових положень і висновків, які розв'язують важливу наукову проблему; **найсуттєвішими науковими результатами, які одержав здобувач особисто та які характеризуються достовірністю та науковою новизною, є такі:**

– встановлено, що професійний розвиток працівників судових органів – це гарантований державою свідомий, комплексний, цілеспрямований процес опанування ключових професійних звичок та правил поведінки в сфері

організації та здійснення судочинства, який дозволяє, забезпечити якісне, кваліфіковане виконання поставлених завдань та розвинути високі моральні та ділові якості, сформувати високопрофесійний штат працівників судових органів відповідно до потреб демократичного розвитку судової гілки влади в Україні;

– сформульовано перелік проблем правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів: 1) спірність окремих критеріїв кваліфікаційного оцінювання судді, яке здійснюється для його професійного розвитку: оцінювання загальної кількості скасованих судових рішень, в той час, як до уваги передусім мають братись такі скасовані рішення, підставою для скасування яких стало істотне порушення суддею норм процесуального права чи інше грубе порушення закону, що спричинило істотні негативні наслідки для сторін спору та для правосуддя загалом (наприклад, якщо суддя не зазначив у рішенні мотиви прийняття чи відхилення аргументів сторін щодо суті спору, або якщо ним умисно вчинено порушення прав людини і основоположних свобод чи внаслідок грубої недбалості); оцінювання відповідності судді етичним стандартам в умовах, коли Кодексом суддівської етики є нормативно-правовим актом, який встановлює стандарт суддівської поведінки, але при цьому недодержання цього стандарту не може розцінюватись, як професійна непридатність судді; загальна кількість скарг на суддю не може бути показником, який свідчить про компетентність судді, та може враховуватись для його професійного розвитку; 2) відсутність в змісті Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII норм, присвячених регулюванню професійного розвитку інших працівників судових органів (передусім, працівників апарату суду);

– запропоновано доповнити статтю 155 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII новими частинами 12-15: «[...] 12. Просування працівника апарату суду по службі здійснюється з урахуванням професійної компетентності шляхом зайняття вищої посади за результатами конкурсу відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. 13. Результати службової діяльності працівників апарату суду щороку підлягають оцінюванню для визначення якості виконання поставлених завдань, а також з метою прийняття рішення щодо преміювання, планування їхньої кар'єри. Оцінювання результатів службової діяльності працівників апарату суду здійснюється відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. 14. Стаж роботи працівників апарату суду обчислюється відповідно до Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених цим Законом. 15. Керівник апарату суду створює умови для підвищення рівня професійної компетентності працівників апарату суду шляхом професійного навчання, яке проводиться постійно. Професійне навчання працівників апарату суду проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, через систему підготовки

працівників апарату суду чи підвищення рівня їхньої кваліфікації у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України»;

– для вирішення проблеми спірності кількості скасованих судових рішень та підстав їх скасування, як критерію кваліфікаційного оцінювання судді, яке здійснюється для його професійного розвитку, а саме запропоновано внести зміни до підпункту «б» пункту 9 частини 4 статті 85 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII, та сформулювати його змісту у наступному вигляді: «[...] 4. Суддівське досє має містити: [...] 9) інформацію про ефективність здійснення судочинства суддею, зокрема: б) кількість скасованих судових рішень, підставою для скасування яких стало істотне порушення суддею норм процесуального права, незазначення мотивів прийняття або відхилення аргументів сторін щодо суті спору, умисне або внаслідок грубої недбалості допущення суддею порушення прав людини і основоположних свобод або інше грубе порушення закону, що призвело до істотних негативних наслідків [...]»;

– удосконалено підхід до оптимізації правового регулювання професійного розвитку помічників суддів, а саме запропоновано доповнити статтю 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII новою частиною 5: «[...] 5. Помічники суддів підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Керівник апарату суду створює умови для підвищення рівня професійної компетентності помічників суддів помічників суддів апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...]»;

– удосконалено характеристику стадії втрати професійних навичок у процесі професійного розвитку працівників судових органів, яким властиві саме такі особливості: 1) настання стадії втрати професійних навичок обумовлено об'єктивними та суб'єктивними чинниками; 2) стадія втрати професійних навичок працівниками судових органів є невідворотною; 3) завданням держави під час дії стадії втрати професійних навичок працівниками судових органів є запобігання та мінімізація соціальних ризиків;

– удосконалено характеристику ознак професійного розвитку працівників суду, до яких віднесено наступні: 1) фахові ознаки орієнтовані на розвиток кваліфікації суддів, та досягнення професіоналізму щодо виконання службових завдань; 2) морально-етичні ознаки професійного розвитку; 3) мотиваційні ознаки професійного розвитку;

– запропоновано доповнення статті 157 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII новою частиною 5: «[...] 5. Помічники суддів підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Керівник апарату суду

створює умови для підвищення рівня професійної компетентності помічників суддів помічників суддів апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...];

– запропоновано пункт 10 Положення про помічника судді доповнити абзацом 2: «[...] Помічники суддів, із якими укладено трудові відносини, підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Професійне навчання помічників суддів проводиться за рахунок коштів державного бюджету та інших джерел, не заборонених законодавством, у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...];»

– запропоновано доповнити статтю 159 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII частиною 6: «[...] 6. Судові розпорядники підвищують свій професійний рівень у системі підготовки та підвищення кваліфікації працівників апарату суду. Умови для підвищення кваліфікації судових розпорядників створює Державна судова адміністрація України. Підвищення кваліфікації судових розпорядників здійснюється у встановленому законодавством порядку в Національній школі суддів України [...];»

– запропоновано доповнити Типове положення про апарат суду новим пунктом 38: «[...] 38. Просування по службі, оцінювання результатів службової діяльності, обчислення стажу роботи та професійне навчання працівників апарату суду, призначених на посади державної служби регулюється нормами Закону України «Про державну службу» з урахуванням особливостей, визначених Законом України «Про судоустрій і статус суддів»;

– обґрунтовано необхідність внесення змін до пункту 3 частини 1 статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII: «1. Суддю може бути притягнуто до дисциплінарної відповідальності в порядку дисциплінарного провадження з таких підстав: [...] 3) допущення суддею поведінки, яка порушує правила, зазначені в статті 58 цього Закону [...];»

– отримала подальшого розвитку деталізація напрямів оптимізації правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів, зокрема з урахуванням позитивного зарубіжного досвіду, серед яких названо наступні: 1) удосконалення правового регулювання кваліфікаційного оцінювання судді, яке здійснюється для його професійного розвитку; 2) удосконалення правового регулювання професійного розвитку інших працівників судових органів: а) правового регулювання професійного розвитку працівників апарату суду; б) правового регулювання професійного розвитку помічників суддів; в) правового регулювання професійного розвитку судових розпорядників.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що положення, отримані в результаті проведеного в дисертації дослідження, можуть бути використані у: науково-дослідній роботі – при подальшому опрацюванні правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів (акт впровадження Науково-дослідного інституту публічного права); правотворчості – при вдосконаленні Кодексу законів про працю, Кодексу суддівської етики, Закону України «Про судоустрій і статус суддів», Закону України «Про державну службу», Положення про помічника судді, а також інших норм чинного законодавства у сфері правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні; правозастосуванні – у процесі здійснення та проходження професійного розвитку працівників судових органів; освітньому процесі – під час вивчення навчальних дисциплін «Трудове право» та «Теорія держави і права», у процесі підготовки робочих програм і планів, написання підручників, навчальних посібників, курсів лекцій, а також у науково-дослідницькій роботі студентів, слухачів і курсантів.

Достовірність і обґрунтованість наукових положень, висновків та рекомендацій забезпечується:

– комплексним застосуванням раціональної сукупності дослідницьких методів пізнання соціальних процесів і явищ у сферах дії держави та права для аналізу і характеристики нормативно-правових актів і наукових праць, присвячених теоретичним, нормативним і практичним аспектам правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні;

– застосуванням методологічних принципів об'єктивності і неупередженості аналізу та критичного осмислення досліджуваного матеріалу;

– аргументованою науковою полемікою з іншими вченими в тексті дисертації;

– використанням положень чинного законодавства України, а також офіційних аналітичних і статистичних матеріалів, довідкових видань та юридичної публіцистики;

– послідовністю та логікою викладення здобувачем матеріалу, його аргументованістю;

– відповідністю висновків роботи і отриманих результатів поставленим завданням та доведенням сформульованих пропозицій до рівня їх можливого використання у практиці;

– рівнем репрезентативності емпіричного матеріалу.

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження виконане здобувачем самостійно. Усі висновки та положення, які сформульовані в дисертації та складають її наукову новизну, розроблені автором самостійно на основі власних досліджень.

Апробація матеріалів дисертації. Підсумки розроблення проблеми в цілому, окремі її аспекти, одержані узагальнення та висновки оприлюднені на міжнародних науково-практичних конференціях зокрема: «Перспективні

напрямки розвитку юридичної науки у ХХІ сторіччі» (м. Київ, 17–18 лютого 2021 року); «Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення» (м. Київ, 23 квітня 2021 року); «Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність» (м. Київ, 19–20 січня 2022 року).

Публікації. Основні результати дисертації, висновки та пропозиції знайшли відображення у п'яти статтях, опублікованих у наукових фахових виданнях України, а також у трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Наукові праці Вітрука В.О., опубліковані за результатами дисертаційного дослідження, відповідають вимогам п.п. 8 і 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44.

Всі представлені наукові публікації здобувача зараховуються за темою дисертації, а саме:

1. Вітрук В.О. Сутність та ознаки професійного розвитку працівників суду. *Юридична наука*. 2020. № 9(111). С. 295–305. DOI: <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-111-9.37>

2. Вітрук В.О. Особливості генезису професійного розвитку працівників судових органів у ХХ-ХХІ століттях. *Юридична наука*. 2020. № 10(112). С. 145–151. DOI: <https://doi.org/10.32844/2222-5374-2020-112-10.18>

3. Вітрук В.О. Ретроспектива професійного розвитку працівників судових органів за ХІV – початок ХХ століття. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Вип. 5. Т. 2. С. 177–184. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.5.2.30>

4. Вітрук В.О. Специфіка працевлаштування працівників судових органів. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2021. Вип. 6. Т. 2. С. 15–22. DOI: <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2021.6.2.18>

5. Вітрук В.О. Удосконалення подальшого розвитку правового регулювання професійного розвитку працівників судових органів. *Соціальне право*. 2022. № 1. С. 60–72. DOI: [10.32751/2617-5967-2022-01-07](https://doi.org/10.32751/2617-5967-2022-01-07)

6. Вітрук В.О. Поняття професійного розвитку працівників суду. *Перспективні напрямки розвитку юридичної науки у ХХІ сторіччі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 17–18 лютого 2021 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2021. С. 34–36.

7. Вітрук В.О. Класифікація етапізації ретроспективи професійного розвитку працівників судових органів. *Тенденції розвитку науки трудового права та права соціального забезпечення: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 23 квітня 2021 р.). Київ: «Освіта Україна», 2021. С. 18–21.

8. Вітрук В.О. Напрями оптимізації правового регулювання професійного розвитку інших працівників судових органів. *Актуальні проблеми імплементації наукових досягнень у практичну діяльність: матеріали міжнародної науково-практичної конференції* (м. Київ, 19–20 січня 2022 р.). Київ: Науково-дослідний інститут публічного права, 2022. С. 28–31.

Оцінка мови і стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Форма і зміст дисертації та анотації відповідають вимогам, що встановлені Порядком підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261, Порядком присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

Дисертація є цілісною, завершеною, кваліфікованою працею, в якій містяться висунуті здобувачем науково обґрунтовані теоретичні і практичні результати та наукові положення, що характеризуються єдністю змісту і свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку.

Анотація дисертації є узагальненим коротким викладом її основного змісту. В анотації стисло представлені основні результати дослідження із зазначенням наукової новизни та практичного значення, що дає повне уявлення про виконану здобувачем роботу. Обсяг дисертації та анотації, а також зміст роботи відповідають встановленим вимогам.

Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні».

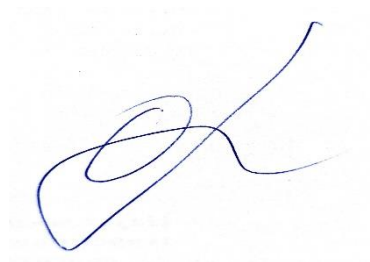
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Вітрука Володимира Олеговича відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 та Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40.

3. Рекомендувати дисертацію Вітрука Володимира Олеговича на тему «Правове регулювання професійного розвитку працівників судових органів в Україні» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 11, проти – 0, таких, що утримались – 0; здобувач Вітрук В.О. – не голосував.

**Головуючий на засіданні –
доктор юридичних наук, професор,
завідувач відділу
Науково-дослідного інституту
публічного права**

С.С. Овчарук